

	Európai Duna Régió Stratégia EDRS
Horizontális szempont 2	<i>Klímaváltozás társadalmi-gazdasági és környezeti következményeinek mérséklése</i>
A program megnevezése	7. A klímaváltozás hatásainak mérséklése a Duna vízgyűjtőn
<i>A program előzményei, indokoltsága, célja</i>	<p>Az éghajlatváltozás korunk egyik legnagyobb kihívása a társadalom és a gazdaság számára, különösen az időjárási szélsőségeknek kitett térségekben. E hatások típusaiban és kiterjedésükben eltérőek a Duna vízgyűjtő országaiban. Ezért szükséges lenne egységes filozófiával megközelíteni a megoldás felé vezető utat a Fekete erdőtől a Fekete tengerig, és mintaterületek kijelölésével összevetni azokat a lépéseket, amelyek megtétele szükséges e hatások mérséklésére. Számos területen folynak kutatások (ESPON Klíma, magyarországi Változás Hatás Válaszadás (VAHAVA) projekt, AGRISAFE, Water CoRe stb.), amelyeknek eredményei felhasználhatók és specializálhatók a Duna vízgyűjtőjén.</p> <p>Az aszály és a klímaváltozás témakörével kapcsolatban az elnökségi időszak alatt szakértői szintű egyeztetés és ahhoz kapcsolódóan konferencia kerül megrendezésre. A magyar elnökség időszakában elindítható lenne egy együttműködés a klímaváltozás káros hatásainak mérséklésére irányuló projektek kidolgozásával. A Duna Védelmi Nemzetközi Bizottság (ICPDR) 2012-re klímaadaptációs stratégia kidolgozását irányozta elő.</p> <p>A Kárpát-medence térségére az évi átlagnál nagyobb mértékű hőmérséklet-emelkedés várható a nyár és az őszi folyamán, és általában a Duna vízgyűjtőjén az éghajlat melegedésének mértéke nagyobb lesz, mint a globális átlag. A vízhiány, illetve az aszály közvetlen hatással vannak az emberekre, a természetes élővilágra és a vizet felhasználó és attól függő ágazatokra, kiemelkedően a vízgazdálkodásra és a mezőgazdaságra. A fenntartható, versenyképes, együttműködő és a vidék lakosságmegegőntartó-képességét célként szem előtt tartó mezőgazdaság kialakítása a közép- és alsó-Dunavölgyi országokban közös érdek.</p> <p>A prognosztizált változások, a tartós aszályok megjelenése szükségessé teszik a meglévő vízrendszerek átalakítását, esetenként új vízrendszerek kialakítását. A nagyobb mértékű vízvisszatartással, az ellátatlan területeket elérő térségi vízátfúvutésekkkel biztosítható, hogy a gazdasági, természetvédelmi, és kommunális vízigények folyamatosan kielégítőek legyenek. A jelenleg folyamatban lévő, a Tisza vízgyűjtő területfejlesztési stratégiáját kidolgozó TICAD projekt (Tisa Catchment Area Development), amely az Európai Területi Együttműködés Délkelet-európai Programban (ETC - SEE) 5 ország részvételével készül (2009-2012). A Duna vízgyűjtőterületének részeként, az Európai Duna Stratégiában tervezett javaslat e projekt folytatása TICAD^{ADAPT}</p>

	<p>néven, amely speciálisan a klímaváltozás hatásaival (aszály, árvíz) szembeni alkalmazkodással foglalkozik.</p> <p>A nagyvárosok a hőszigetek kialakulásával veszélyeztetettek a városi levegőminőség szempontjából. Évente egyre gyakoribb a szmog riadó, amely megelőzése fontos feladat. Nemzetközi tudástranszfer, műholdas térképi rendszer és közös jogintézmények kialakítása szükséges.</p> <p>A program célja, hogy minta-programok és projektek megvalósításával és a tapasztalatok nemzetközi megosztásával növelje a klímaváltozás hatásaival szembeni intézkedések eredményességét, ezzel növelje a klímaváltozás hatásainak fokozottan kitett régió alkalmazkodási képességét. Cél a közös fellépés az ökológiai egyensúly helyreállítása érdekében az ember, a természet és a gazdaság harmonikus fejlődésének biztosításával, valamint a környezettudatosság erősítésével.</p>
<p><i>A program tartalma, alprogramjai</i></p>	<p>7.1. Homokhátság - komplex tájgazdálkodás– Az alprogram célja hagyományos homoki gazdálkodás, tanyai életforma – mint jellemzően magyar kultúrtörténeti érték – fenntartásának támogatása a lakosság helyben tartásán, életfeltételeinek (a tanyai lakosság elszigeteltségén, egészségügyi és mentálhigiénés rossz állapotának) javításán keresztül. Másrészt megoldásokat kell találni az ökológiai rendszer működésének javítására a vízgazdálkodási problémákra annak érdekében, hogy a gazdálkodás feltételei javuljanak.</p> <p>7.2. Élő és élhető Tisza mente - Tisza Komplex Alprogram</p> <p>7.2.1. A Tisza vízgyűjtőterületének fejlesztése - TICAD</p> <p>7.2.2. A Tisza vízgyűjtőterületének klímaadaptációs stratégiája - TICAD^{ADAPT} – A javasolt alprogram a klímaváltozással szembeni sérülékenység elemzésével, a vízgyűjtőre jellemző két legfőbb veszéllyel: a szárazodással és a növekvő árvízi kockázattal szembeni alkalmazkodási stratégia kialakítására helyezi a hangsúlyt a területfejlesztési, tájgazdálkodási és vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés integrációjával.</p> <p>7.3. Hőszigetek minimalizálása az egészséges környezet, a városi levegőminőség érdekében - Célja a felmelegedő területek azonosításával olyan hosszú távú intézkedések kidolgozása, melyek a hőszigetek negatív hatásait enyhítik, továbbá a hőszigetek tér- és időbeli dinamikájának megértése, kis és nagy léptékben egyaránt, amely lehetővé teszi a nagyvárosok és települések energia-háztartási modelljének kifejlesztését.</p> <p>7.4. Fenntartható, versenyképes mezőgazdaság vízgazdálkodási feltételeinek biztosítása - Az élelmiszer termelés biztonságának garantálásához kulcskérdés a fenntartható vízgazdálkodási feltételek biztosítása, a megfelelő szintű vízkárelhárítás, ár- és belvízvédelem, vízhiány- és aszály-kockázat kezelés (vízvisszatartás, víztározás, öntözés, víztakarékosság stb.), valamint az alkalmazkodás az éghajlatváltozás hatásaihoz.</p>

EDRS – Magyarország II. hozzájárulás tervezete
2010. április. 30.

<i>Potenciálisan érintett országok</i>	<p>A Duna vízgyűjtő országai a közös alkalmazkodási stratégiák kialakítása érdekében egy-egy hasonló adottságú mintaterülettel csatlakozhatnak a két programhoz:</p> <p>A Homokhátsági projekt alapvetően magyar-szerb együttműködésben zajlik, a jelentős, klímaváltozás hatásainak kitett és jelentős mezőgazdasági területekkel rendelkező Románia és Bulgária részvételével alakítható a közös alkalmazkodási stratégia.</p> <p>A TICAD^{ADAPT} projekt a Tisza vízgyűjtő országainak részvételével, a növekedő árvízi veszélyeztetettséggel küzdő dunai mellékvízgyűjtőkkel rendelkező Németország és Csehország csatlakozhat a projekthez.</p> <p>A Hőszigetek minimalizálása elsősorban a Duna mente nagyvárosait érinti</p>
<i>Kötelezettség (jogsabályi, egyéb)</i>	<p>A Homokhátságra vonatkozó kormányhatározatok, Országos Területfejlesztési Terv, Nemzeti Éghajlat-változási Stratégia</p> <p>A Területfejlesztésért Felelős Miniszterek Európa Tanács Konferenciája (CEMAT) – Tisza Egyezmény;</p> <p>2007/60/EC Árvízvédelmi direktíva;</p>
<i>Illeszkedés a Duna stratégiához</i>	Horizontális szempont: A klímaváltozás társadalmi- gazdasági- környezeti hatásainak mérséklése
<i>A program érintettjei (célcsoport, kedvezményezettek, együttműködők köre)</i>	<p>A Duna vízgyűjtő lakossága, gazdálkodói, mint célcsoport</p> <p>Vízügyi ágazat, terület- és településfejlesztés és -rendezés, agrárágazat szereplői, mint együttműködő partnerek</p>
<i>Vízió/hatások/eredmények</i>	<p>Tapasztalatcsere a klímaváltozás elleni tevékenységekben, tervezésben; az ökológiai egyensúly helyreállítása; az ember és természet és a gazdaság kapcsolatának tudatos fejlesztése; klíma- és környezettudatosság javulása; városi életminőség javulása; természeti rendszerek működőképességének javulása;</p>
<i>A program finanszírozása</i>	Kohéziós Alap, Európai Regionális Fejlesztési Alap, Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap
<i>A megvalósítás időtartama</i>	<p>a meglévő tanulmányok felhasználásával együttműködési program kialakítása – 2011</p> <p>mintaprojektek készítése egységes megközelítés alapján – 2012</p> <p>cselekvési terv – 2013-14 utáni időszakra</p>
<i>A program előkészítettsége (engedélyek, tervek, indítás várható időtartama stb.)</i>	<p>A Homokhátság területére készült alprogramok és projektek, megalapozó tanulmányok</p> <p>TICAD jelenleg folyó projekt a Tisza vízgyűjtő területfejlesztése címmel előzménynek tekintendő</p>
<i>Kapcsolódás más programokhoz</i>	2. Élővizeink értékeinek megtartása a Duna vízgyűjtőn

EDRS – Magyarország II. hozzájárulás tervezete
2010. április. 30.

	Európai Duna Régió Stratégia EDRS
Az alprogram megnevezése	7.1. Homokhátság - komplex tájgazdálkodás
<i>Potenciálisan érintett országok</i>	Magyarország, Szerbia
<i>Területi lehatárolás</i>	Duna-Tisza közti Homokhátság települései (Pest megye, Bács-Kiskun megye és Csongrád megye érintett települései) és a szerbiai Vajdaság északi települései
<i>Az alprogram előzményei, indokoltsága, célja</i>	<p>Az utóbbi években egyre nagyobb mértékben tapasztalható a Homokhátság vízháztartásának alapvető problémája, amely összefüggésben van a térség vízháztartását alapvetően befolyásoló két nagy folyó (a Duna és a Tisza) szélsőséges vízviszonyaival, Különösen a Duna esetében a folyó medrének mélyülésével, az ezekből és a globális felmelegedés következményeként tapasztalható elsivatagosodás egyre erősebben tapasztalható hatásai és az ezeknek a jelenségeknek a feltárására végzett tudományos kutatások drámai tapasztalatai jelentik az előzményeket. A fentiekben jelzett jelenségek ennek a területnek a döntően a mezőgazdasági termelésre és az ehhez kapcsolódó élelmiszeriparra alapuló gazdaságát és ezen keresztül a Homokhátság népességmegtartó képességét is alapvetően veszélyezteti.</p> <p>A DARFT kiemelt program-javaslatára alapján a Kormány két, a vízvisszatartást és a vízpótlást célzó kiemelt projekt megvalósításáról döntött 4milliárd Ft nagyságrendben</p>
<i>Kötelezettség (jogsabályi, egyéb)</i>	A Homokhátságra vonatkozó kormányhatározatok, Országos Területfejlesztési Konceptió,
<i>Duna menti tagállami közös érdekek</i>	Az Európai Unió által meghatározott Vízköri Irányelv figyelembe vételével a vízpótlás és a vízvisszatartás megoldása az érintett magyarországi és szerbiai területeken. Közös felszín alatti vízbázis.
<i>Az alprogram érintettjei (célcsoport, kedvezményezettek, együttműködők köre)</i>	<p>Közvetlen érintett a szűkebb szakmai lehatárolás szerinti 4936 km² területen lévő 63 település lakossága, de tágabb értelmezésben (nem minden homokhátsági kritérium által érintettek) 9919 km² területen 136 település lakossága Magyarországon. A fentiekben túl a szerbiai Vajdaságnak az északi településeinek térségei (elsősorban Szabadka környéke).</p> <p>Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságok; Nemzeti Park Igazgatóságok; Vízgazdálkodási Társulatok; Helyi és helyi kisebbségi önkormányzatok költségvetési szervei és intézményei; 100 %- ban önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok</p>
<i>Az alprogram tartalma</i>	A KvVM megbízásából a Terra Stúdió Kft. által készített megvalósíthatósági tanulmányterv a terület- és vidékfejlesztés minden területét felölelő megoldási lehetőségeket igénybe vevő projekt-csomagot állított össze a korábbi kutatásokra is alapozva. Elsődlegesen a vízvisszatartás (csapadékvíz, belvíz, tisztított szennyvíz, természetes vízfolyások visszatartása, felhasználása) és a vízpótlás természetes és művi lehetőségeinek (pl. csatornák, víztározók) alkalmazását tartalmazó projektek mellett, a Homokhátsági településeken élők gazdálkodásában és

EDRS – Magyarország II. hozzájárulás tervezete
2010. április. 30.

	életminőségének feltételeiben szükséges változásokat generáló projektek a meghatározóak.
<i>Vízió/hatások/eredmények</i>	<p>A Homokhátságon élők élet- és munkakörülményeinek jelentős javulása, a klímaváltozás miatti vízháztartási problémák mérséklése, a gazdálkodási feltételek javulása várható a projektek megvalósulásától.</p> <p>Fontos hatás a táj- és természetvédelmi értékek megőrzése, az elsivatagosodás folyamatának megállítása, lehetőség szerinti visszafordítása.</p> <p>A lehetséges következmények között számolni lehet a mezőgazdasági termékszerkezet indokolt megváltoztatására, a gazdaság szerkezeti változására és a Duna-Tisza –közi Homokhátság népesség eltartó képességének jelentős javulásához.</p>
<i>Az alprogram költségigénye</i>	A megvalósíthatósági tanulmány szerinti projektek összköltsége 180 milliárd Ft
<i>A megvalósítás időtartama</i>	2010-2020.
<i>Az alprogram készültségi foka</i>	<p>Megvalósíthatósági tanulmányterv a rendelkezésre áll. Két kiemelt projekt megvalósítás közben van.</p> <p>A többi projekt különböző kidolgozottsági szinten van.</p>

	Európai Duna Régió Stratégia EDRS
Az alprogram megnevezése	7.2. Élő és élhető Tisza mente
A projekt megnevezése	7.2.1. A Tisza Vízyűjtőterületének Fejlesztése TICAD (futó projekt)
<i>Potenciálisan érintett országok</i>	Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Magyarország
<i>Területi lehatárolás</i>	A Tisza vízgyűjtőterülete
<i>A projekt előzményei, indokoltsága, célja</i>	<p>A projekt háttere egy CEMAT egyezmény, amelyet az érintett országok területfejlesztésért felelős miniszterei írtak alá, és amely összehozta az érintett minisztériumokat és tervező intézeteket a közös cél, a Tisza fejlesztése érdekében. A projektötlet lépésről, lépésre fejlődött a közös munkaértekezleteken.</p> <p>A javaslat szerint a projekt - amelyben együttműködőként az öt érintett ország vesz részt - összehangolja a vízgyűjtőn megvalósuló integrált területi fejlesztéseket, elősegíti a fenntartható gazdasági struktúra kialakulását, a természeti és kulturális erőforrások optimális használatát, a versenyképes növekedési területek kiegyensúlyozott fejlődését és fokozza a településhálózat belső és külső funkcionális kapcsolatainak kialakulását.</p> <p>A projekt célja egy transznacionális komplex fejlesztési stratégia, területfejlesztési és rendezési terv és közös politikai állásfoglalás megfogalmazása.</p>
<i>Kötelezettség (jogsabályi, egyéb)</i>	A Területfejlesztésért Felelős Miniszterek Európa Tanács Konferenciája (CEMAT) – Tisza Egyezmény
<i>Duna menti tagállami közös érdekek</i>	<p>A Tisza közel 158 000 km² vízgyűjtője öt országot érint (Románia, Ukrajna, Szlovákia, Magyarország, Szerbia). A felmerülő súlyos problémák komplex megoldásához a nemzetközi együttműködés elengedhetetlenül szükséges.</p> <p>A terület természeti adottságaival szorosan összefüggnek a szociális és gazdasági problémák, amelyek átnyúlnak az adminisztratív határokon.</p> <p>A kölcsönös tudásátadást a Tisza vízgyűjtőjén fekvő öt országra kiterjedő, területi tervezőket, kutatóhelyeket, központi és helyi hatóságokat, civil szervezeteket tömörítő együttműködési hálózat kialakítása biztosíthatja.</p> <p>A közös munka folyamán kialakított, egységesen elfogadott stratégia megvalósítása biztosítja a terület belső potenciáljának növelését, a szociális és gazdasági környezet javítását és az infrastrukturális rendszerek fejlesztését.</p>
<i>A projekt érintettjei (célcsoport, kedvezményezettek, együttműködők köre)</i>	<p>A projekt célcsoportjai a nemzeti kormányok, regionális hatóságok, területfejlesztési ügynökségek, önkormányzatok és civil szervezetek. Ezek a szervezetek a projekt legfőbb érdekeltjei is, együtt a helyi vállalkozásokkal, különösen a kis és közepes méretű mezőgazdasági, ipari és szolgáltató vállalkozásokkal és a térségben élő dolgozó emberekkel.</p> <p>A projektben hangsúlyos szerepet kapnak a nemzeti és regionális hatóságok, az egyéb együttműködő szervezetek és megfigyelő partnerek. Ezen túl az érdekelt bevonását szolgálják majd a</p>

	<p>munkaértekezletek, konferenciák, pilot projektekhez kapcsolódó közösségi események és a közlemények, cikkek. A közösségi konzultációk lehetővé teszik az érdekeltek, közöttük a civil szervezetek számára, hogy hangot adjanak véleményüknek és aktív közreműködőként vállaljanak szerepet a stratégiaalkotásban.</p>
<i>A projekt tartalma</i>	<p>A Tisza vízgyűjtőterületén környezeti, gazdasági, infrastrukturális és szociális kihívásokon alapuló komplex problémákkal kell szembenézni, amelyek fenntartható megoldása nemzetközi összefogást igényel.</p> <p>A transznacionális projekt összehangolja a vízgyűjtőn megvalósuló integrált területi fejlesztéseket, elősegíti a fenntartható gazdasági struktúra kialakulását, a természeti és kulturális erőforrások optimális használatát, a versenyképes növekedési területek kiegyensúlyozott fejlődését és fokozza a településhálózat belső és külső funkcionális kapcsolatainak kialakulását.</p> <p>A projekt célja egy transznacionális komplex fejlesztési stratégia, területfejlesztési és rendezési terv és közös politikai állásfoglalás megfogalmazása. A közös munka során a partnerek közös metodikát dolgoznak ki, elkészítik a területi folyamatok elemzését, mintaprojekteket dolgoznak ki, fórumot teremtenek a nemzetközi együttműködéshez a tervezők és a döntéshozók számára és biztosítják a nyilvánosságot.</p>
<i>Vízió/hatások/eredmények</i>	<p><i>Eredmények:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - közös integrált stratégia, közös adatbázis (statisztikák, tervek, programok, kutatási dokumentumok); - Tisza vízgyűjtő területfejlesztési weboldal (6 nyelven); - 3 transznacionális mintaprojekt; oktatási segédletek; - közös fejlesztési akaratot támogató okirat a Tisza vízgyűjtő fejlesztéséhez; - 11 munkaértekezlet, szeminárium egyenként 20-30 résztvevővel; - 2 konferencia közel 50-50 résztvevővel; - 1 integrált tervezést segítő program (software) speciálisan a Tisza vízgyűjtőjére fejlesztve, - 10 publikáció a partner országokban. <p><i>Hatások:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Közösségi aktivitás a Tisza fejlesztésében; - 60 gyakorlattal rendelkező területfejlesztési szakember; - nemzetközi tervezői hálózat a tervezőintézetek és hatóságok között; 3 mintaterületen a helyi hatóságok által támogatott területi terv; folyamatos határon átnyúló együttműködés, területfejlesztési iránymutatás a mintaterületeken; - 5 ajánlás a nemzeti politikákhoz; - új, adaptálható módszer a vízgyűjtők multidiszciplináris, integrált területfejlesztésére.
<i>A projekt költségigénye</i>	<p>A projekt teljes költsége: 2.949.880,- Euro Igényelt ERFA támogatás: 2.307.397,25 Euro Igényelt IPA támogatás a szerb partner részére: 200.000,- Euro</p>
<i>A megvalósítás időtartama</i>	2009. május – 2012. február
<i>A projekt készültségi foka</i>	A projekt folyamatban van, jelenleg a vizsgálati fázisban

EDRS – Magyarország II. hozzájárulás tervezete
2010. április. 30.

<i>(engedélyek, tervek, indítás várható időtartama, kapcsolódás folyó beruházáshoz, stb.)</i>	
---	--

	Európai Duna Régió Stratégia EDRS
Az alprogram megnevezése	7.2. Élő és élhető Tisza mente
A projekt megnevezése	7.2.2. TICAD^{ADAPT}
<i>Potenciálisan érintett országok</i>	Magyarország, Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia
<i>Területi lehatárolás</i>	Tisza vízgyűjtő
<i>A projekt előzményei, indokoltsága, célja</i>	<p>A 2009-2012 időszakban az Európai Területi Együttműködés Délkelet-európai Programban készülő TICAD projekt előzménynek tekinthető. Jelenleg a projekt 5 ország együttműködésével készül, és célja a Tisza vízgyűjtőterületén az integrált területi fejlesztések összehangolása, a fenntartható gazdasági struktúra elősegítése, a természeti és kulturális erőforrások optimális használata, a versenyképes növekedési területek egyensúlyos fejlődése, valamint a településhálózat belső és külső funkcionális kapcsolatainak kialakítása.</p> <p>Az Európai Duna Stratégia keretében javasolt TICAD^{ADAPT} projekt a klímaváltozással szembeni sérülékenység elemzésével, a vízgyűjtőre jellemző két legfőbb veszéllyel: a szárazodással és a növekvő árvízi kockázattal szembeni alkalmazkodási stratégia kialakítására helyezi a hangsúlyt a területfejlesztési, tájgazdálkodási és vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés integrálásával, az intézkedések összehangjának megteremtésével.</p>
<i>Kötelezettség (jogszabályi, egyéb)</i>	<p>Víz Keretirányelv 2007/60/EC Árvízvédelmi direktíva A Területfejlesztésért Felelős Miniszterek Európa Tanács Konferenciája (CEMAT) – Tisza Egyezmény</p>
<i>Duna menti tagállami közös érdekek</i>	A Tisza vízgyűjtő területén osztozó országok már megkezdtek a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés (ICPDR), illetve a területfejlesztési stratégiai tervezés (TICAD) összehangolását. A klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodóképesség javításához alapvetően szükséges e két szakterület integrálása a résztvevő országok együttműködésével.
<i>A projekt érintettjei (célcsoport, kedvezményezettek, együttműködők köre)</i>	<ul style="list-style-type: none"> • a teljes Tisza vízgyűjtő lakossága, földhasználók, gazdálkodók • vízgazdálkodási szervezetek, társulatok, érintett önkormányzatok, civil szervezetek, nemzetközi szervezetek
<i>A projekt tartalma</i>	<p>A vízgyűjtő gazdálkodás és a terület- és tájgazdálkodás összefüggéseinek feltárása</p> <ul style="list-style-type: none"> • a Tisza völgyben végbement területhasználati változások elemzése (történeti áttekintés, a jelenlegi tájhasználat sérülékenységének értékelése, a tájgazdálkodás szerepének és lehetőségeinek feltárása az alkalmazkodó képesség javításában) • a vízgyűjtő gazdálkodási intézkedések és a távlati tájhasználati javaslatok harmonizálása
<i>Vízió/hatások/eredmények</i>	Közös alkalmazkodási stratégia, összehangolt, és nem csak szerkezeti árvízvédelem, a lakosság, a természeti környezet, valamint

EDRS – Magyarország II. hozzájárulás tervezete
2010. április. 30.

	a gazdasági tevékenységek harmonizálása, a vidék szerves fejlődése
<i>A projekt költségigénye</i>	
<i>A megvalósítás időtartama</i>	2012. II. félévben kerül beadásra
<i>A projekt készültségi foka</i>	kidolgozás alatt áll

	Európai Duna Régió Stratégia EDRS
Az alprogram megnevezése	7.3. Hőszigetek minimalizálása az egészséges környezet, a városi levegőminőség érdekében
<i>Potenciálisan érintett országok</i>	Elsősorban a folyó menti országok, de kibővíthető a kutatás a vízgyűjtő országaira
<i>Területi lehatárolás</i>	A térség nagyvárosai, települései
<i>Az alprogram előzményei, indokoltsága, célja</i>	<p>Budapest Főváros Közgyűlése 2008. március 27-i ülésén, 506/2008. (03.27.) Főv. KGy. határozatában fogadta el, hogy Budapest Főváros Önkormányzata, mint a projekt eredményeinek felhasználója részt kíván venni az Európai Űrkutatási Ügynökség (ESA) – „Városi hőszigetek és városi termográfia” projektjében. A projekt olyan szolgáltatások meghatározására, kifejlesztésére és bemutatására szolgál, amelyek a műholdas – főleg TIR (Thermal Infra Red) – megfigyeléseket a földi meteorológiai állomásokkal együtt városi meteorológiai és éghajlati modellek formájában egységesítik.</p> <p>A városi meteorológiai és éghajlati modellek alkalmazásával megelőzhető a hősziget hatás, csökkenthető a hőhullám kockázata és nagyobb mértékben valósíthatók meg az energiahatékonysági intézkedések. Az Európai Űrkutatási Ügynökség a projekt sikeres végrehajtását több európai nagyváros bevonásával és együttműködésével kívánja megvalósítani, miután a projekt célterülete a városi környezet, célcsoportja a városi önkormányzatok.</p> <p>Célja a felmelegedő területek azonosításával olyan hosszú távú intézkedések kidolgozása, melyek a hőszigetek negatív hatásait enyhítik, továbbá a hőszigetek tér- és időbeli dinamikájának megértése, kis és nagy léptékben egyaránt, amely lehetővé teszi a nagyvárosok és települések energia-háztartási modelljének kifejlesztését.</p>
<i>Kötelezettség (jogszabályi, egyéb)</i>	EU jogszabályok, nemzeti jogszabályok, fővárosi döntések
<i>Duna menti tagállami közös érdekek</i>	Az Európai Unió által meghatározott irányelvek alapján a nagyvárosok a hőszigetek kialakulásával veszélyeztetettek a városi levegőminőség szempontjából. Évente egyre gyakoribb a szmog riadó, amely megelőzése fontos feladat.
<i>Az alprogram érintettjei (célcsoport, kedvezményezettek, együttműködők köre)</i>	Lakosság. Jelenleg a makrorégió városai nem tagok, de a projekt elősegítheti a térség klímaviszonyainak javítását a további programokkal összhangban.
<i>Az alprogram tartalma</i>	Nemzetközi tudástranszfer Műholdas térképi rendszer Közös jogintézmények kialakítása
<i>Vízió/hatások/eredmények</i>	A hőszigetek negatív hatásait enyhítése, szmog állapot csökkentése, a nagyvárosok és települések energia-háztartási modelljének kifejlesztése
<i>Az alprogram költségigénye</i>	
<i>A megvalósítás</i>	2010-2020.

EDRS – Magyarország II. hozzájárulás tervezete
2010. április. 30.

<i>időtartama</i>	
<i>Az alprogram készültségi foka</i>	ESA projekt megvalósítás közben van. A többi projekt különböző kidolgozottsági szinten, előkészítendő.

	Európai Duna Régió Stratégia EDRS
Az alprogram megnevezése	7.4. FENNTARTHATÓ, VERSENYKÉPES MEZŐGAZDASÁG VÍZGAZDÁLKODÁSI FELTÉTELEINEK BIZTOSÍTÁSA
A projekt megnevezése	7.4.1. „Mezőgazdasági vízgazdálkodás”
<i>Potenciálisan érintett országok</i>	Németország és Ausztria kivételével a Duna Régió minden országa. Németország és Ausztria a program megvalósítását hasznos tapasztalatainak átadásával segítheti.
<i>Területi lehatárolás</i>	Németország és Ausztria kivételével a Duna Régió minden országa
<i>A projekt előzményei, indokoltsága, célja</i>	<p>A fenntartható, versenyképes, együttműködő és a vidék lakosságmegtartó-képességét célként szem előtt tartó mezőgazdaság kialakítása minden közép- és alsó-Dunavölgyi ország közös problémája. A probléma megoldásának alapfeltétele az ökológiai szempontokat figyelembe vevő vízgazdálkodást és ennek keretében az ökológiai vízigények kielégítését prioritásként kezelő politika.</p> <p>A Duna Régió új EU tagállamai és a nem EU tag országok agrárgazdasága strukturális feszültségekkel terhes, versenyképessége gyenge, természeti és humán erőforrásainak kihasználtsága elmarad a lehetőségektől.</p> <p>Az élelmezés-, energia- és környezet-biztonság hármas prioritása által meghatározott erőterben új, tudatos és harmonizált alkalmazkodási stratégiára van szükség. Az alkalmazkodási kényszer nem pusztán agrárérdek, ugyanis versenyképes mezőgazdaság ma már nem képzelhető el versenyképes feldolgozás, kereskedelem, oktatás-kutatás, innováció és versenyképes intézményrendszer nélkül. A Duna Régió legtöbb új EU tagállamában és nem EU tag országában a mezőgazdaság és élelmiszeripar problémái legalább annyira horizontális, mint specifikus jellegűek.</p> <p>Az agrár- és vidékfejlesztés szerves részeként a mezőgazdaság és élelmiszertermelés jövőjét négy alapvető cél érdekében ajánlatos megszervezni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az élelem-termelési kapacitások és készségek megőrzése, a lokális ellátási és foglalkoztatási lehetőségek minél magasabb szinten való megtartása; • az egészséges környezet, az élelmiszerbiztonság garantálása; a táj, az élővilág, a termelés és a szervesen kapcsolódó vidéki örökség, kultúra sokszínűségének a megőrzése; • az EU-15-ök jelenlegi termelési színvonalának megközelítése; • előbbi célok elérése érdekében az anyagi és szellemi erőforrásoknak a hatékonysági mutatók javítására, a versenyképesség növelésére fordítása. <p>Az előbbi célok elérésének, az élelmiszer termelés biztonságának garantálásához kulcskérdés a fenntartható vízgazdálkodási feltételek biztosítása, a megfelelő szintű vízkárelhárítás, ár- és belvízvédelem, vízhiány- és aszály-kockázat kezelés (vízvisszatartás, víztározás, öntözés, víztakarékosság stb.), valamint az alkalmazkodás az éghajlatváltozás hatásaihoz.</p>

	<p>A mezőgazdasági vízgazdálkodási fejlesztések egyik legfontosabb forrását a Duna Régió új tagállamaiban jelenleg az EU vidékfejlesztési programjainak keretében kapható támogatások jelentik. Ezért nagyon fontosak annak a vizsgálatnak az eredményei, amelynek keretében az Európai Bizottság által felkért szakértők azt vizsgálták, hogy milyen mértékben érvényesülnek a vízgazdálkodási szempontok és különösen a Víz Keretirányelv előírásai végrehajtásának támogatása a vidékfejlesztési programokban (Ecologic – Vito (April 2009) WFD and Agriculture Linkages at EU Level – Summary report on an in-depth assessment of RD-programmes 2007-2013 as regards water management, Final Report, 10-04-2009).</p>
<p><i>Kötelezettség (jogsabályi, egyéb)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az Európai Parlament és a Tanács Víz Keretirányelve 60/2000/EK; • Az Európai Parlament és a Tanács Irányelve az árvizek értékeléséről és kezeléséről 60/2007/EK. • 29/2008. (III. 20.) OGY határozat a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiáról COM (2007) 414 végleges, 2007. július 18. A vízhiány és az aszály az Európai Unióban kihívás kezeléséről szóló Közlemény, www.euparl.europa.eu COM (2008) 875 végleges, 2008. december 19. Az Európai Unióban a vízhiányról és az aszályról szóló Közlemény (COM(2007)414 végleges) nyomon követéséről szóló jelentés, www.euparl.europa.eu Regionális Fejlesztési Bizottság (2008.06.02.) Az Európai Parlament Regionális Fejlesztési Bizottságának véleménye a vízhiány és aszály jelentette kihívás kezeléséről az Európai Unióban, www.euparl.europa.eu SEC (2007) 993, 18.07.2007. Bizottsági Munkaanyag, Kiegészítő dokumentum a vízhiány és az aszály az Európai Unióban kihívás kezeléséről szóló Közleményhez, Hatásvizsgálat, www.euparl.europa.eu SEC (2007) 996, 18.07.2007. Bizottsági Munkaanyag, Kiegészítő dokumentum a vízhiány és az aszály az Európai Unióban kihívás kezeléséről szóló Közleményhez, Hatásvizsgálat Összefoglalása, www.euparl.europa.eu SEC (2008) 3069, 2008. december 19. Bizottsági Munkaanyag az Európai Unióban a vízhiányról és az aszályról szóló Közlemény (COM(2007)414 végleges) nyomon követéséről szóló jelentés kiegészítésére, Munkaprogram a vízhiány és az aszály kezeléséhez kapcsolódó intézkedések bevezetéséhez, www.euparl.europa.eu <p>Spanish Directorate General for Water Ministry of the Environment,</p>

	<p>and Rural and Marine Affairs <u>Guidance</u>: How to adapt to climate change with regard to water issues and EU water legislation, <u>Third Draft</u>: 12 June 2009</p> <p>WFD CIS (17 November 2009) Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive - River basin management in a changing climate – a Guidance Document, Draft version 5, File: 2.2a - Guidance document on Climate Change and Water.doc</p> <p>Water Scarcity and Droughts Expert Network (November 2007) Drought Management Plan Report Including Agricultural, Drought Indicators and Climate Change Aspects, European Commission, Environment, Technical Report -2008-023, www.euparl.europa.eu</p> <p>Water, Food and Environment – Dialogue on the implementation of the EU Water Framework Directive in agricultural water management in the CEE region, GWP, March 2004. p.39.</p> <p>A Nemzetközi Duna Védelmi Bizottság (ICPDR) Árvízvédelmi Cselekvési Programja</p> <p>Integrating water issues in Farm advisory services, A Handbook of ideas for administrations, Draft, December 2009</p> <p>Ecologic – Vito (April 2009) WFD and Agriculture Linkages at EU Level – Summary report on an in-depth assessment of RD-programmes 2007-2013 as regards water management, Final Report, 10-04-2009</p>
<p><i>Duna Régió országainak közös érdeke</i></p>	<p>A fenntartható, versenyképes, együttműködő és a vidék lakosságmegtartó-képességét célként szem előtt tartó mezőgazdaság kialakítása a közép- és alsó-Dunavölgyi országokban. A probléma megoldásának alapfeltétele az ökológiai szempontokat figyelembe vevő vízgazdálkodást és ennek keretében az ökológiai vízigények kielégítését prioritásként kezelő politika</p>
<p><i>A projekt érintettjei (célcsoport, kedvezményezettek, együttműködők köre)</i></p>	<p>A projekt célcsoportjai a nemzeti kormányok, regionális hatóságok, területfejlesztési ügynökségek, önkormányzatok, civil szervezetek, állampolgárok.</p>
<p><i>A projekt tartalma</i></p>	<p>A fenntartható, versenyképes mezőgazdaság feltételeit biztosító vízgazdálkodás jó gyakorlatának adaptálása a Duna Régió országaiban, vagy a jó gyakorlat módszereinek kidolgozása. Mintaprojektek előkészítése és beindítása a programhoz csatlakozó országokban. A mintaprojektek eredményeinek értékelése és a kialakított, illetve alkalmazott jó gyakorlat elterjesztése. A jó gyakorlat kialakításánál figyelembe veendő európai kezdeményezések és programok a következők:</p> <p>1) A vízhiány és az aszály jelentette kihívások kezelése terén az Európai Uniónak az erre a célra indított programjának az első</p>

	<p>„nyomon követő jelentése” [COM(2007)414 számú Közlemény] és az annak végrehajtásához kidolgozott munkaprogram [SEC(2008) 3069] legfontosabb intézkedéseinek alapul vétele. Ezek közül a legfontosabbak a következők:</p> <ul style="list-style-type: none">• A vízszolgáltatások helyes árazása• A vízzel kapcsolatos problémák megoldására felhasználható támogatás hatékonyabb elosztása (tájhasználati tervezéssel és a vízfelhasználás hatékonyságának szorgalmazásával)• Az aszálykockázat kezelési tervek készítése és megvalósítása• Új vízellátó infrastruktúrák kialakítása (csatornák, tározók stb.)• Víz-hatékony technológiák és gyakorlatok alkalmazása• Víz-takarékossági kultúra kialakítása• Információ és adatgyűjtés fejlesztése <p>2) Az éghajlatváltozás hatásainak kezelésére kidolgozott útmutatóban kulcskérdésként megfogalmazott feladatok elvégzése:</p> <ul style="list-style-type: none">• az éghajlatváltozással kapcsolatos bizonytalanságok és tudományos ismeretanyag hatékony kezelése,• olyan stratégiák kidolgozása, amelyek segítik az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodási képességek kialakítását,• az árvíz- (és belvív) kockázathoz kapcsolódó speciális kérdések kezelése,• az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás integrálása a vízgyűjtő gazdálkodási tervezés kulcsfontosságú lépéseibe,• az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást segítő intézkedések előnyben részesítése a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben,• a vízhiányhoz és aszályhoz kapcsolódó speciális kérdések kezelése. <p>3) Az előbbi kulcs-kérdések különösen fontosak a Tisza vízgyűjtő országaiban. A Tisza Integrált Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervének eddig elkészült megalapozó dokumentumaiban a Duna vízgyűjtő-gazdálkodási tervében megfogalmazott négy jelentős (vízi-környezeti) vízgazdálkodási probléma-csoporton kívül (szerves szennyezőanyag terhelés, tápanyag-terhelés, veszélyes anyagok, hidromorfológiai változások) további három, a Tisza vízgyűjtő-szintjén jelentős probléma-csoportot azonosítottak:</p> <ul style="list-style-type: none">• árvíz és belvív,• aszály és vízhiány,• éghajlatváltozás. <p>A Tisza vízgyűjtő-gazdálkodási tervében azonosított mindhárom előbbi probléma-csoport a mezőgazdasági vízgazdálkodás kulcsproblémái közé tartozik, így nagyon fontos az, hogy a magyar mezőgazdaság és mezőgazdasági vízgazdálkodás szakértői aktívan</p>
--	--

	<p>bekapcsolódnak a Tisza integrált vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési folyamatába. A fenntartható, de versenyképes mezőgazdaság kialakítása minden közép- és alsó – dunavölgyi ország közös problémája. A probléma megoldásának alapfeltétele a fenntartható mezőgazdasági vízgazdálkodás.</p> <p>A vízgazdálkodás növekvő mezőgazdasági szerepének érvényesülését segítő cselekvési programok:</p> <ul style="list-style-type: none">• a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek intézkedési programjainak bevezetésével és érvényesítésével kapcsolatos cselekvések;• az árvíz- és belvízkockázat kezelésre vonatkozó új előírások mezőgazdaság területén való végrehajtását segítő cselekvések;• a szárazsággal-, az aszály- és az éghajlatváltozással kapcsolatos EU kezdeményezések bevezetését és érvényesítését segítő cselekvések a mezőgazdaság területén;• a mezőgazdaság támogatási rendszerében 2013 után bevezetendő módosítások előkészítését segítő cselekvések;• a vízgazdálkodási szempontok integrálása a gazdálkodói tanácsadó szolgáltatásba. <p>A vidékfejlesztési programokban tervezett intézkedések és infrastruktúra fejlesztések összehangolása</p> <ul style="list-style-type: none">• A vidékfejlesztési programok értékelésének tapasztalatait fel kell használniuk a tagállamoknak a 2013 utáni időszakra vonatkozó programok kidolgozásában. A mezőgazdaságban és a mezőgazdasági vízgazdálkodásban jelentős fejlesztéseket kell végrehajtani, de ezeket a környezeti és fenntarthatósági szempontok messzemenő figyelembevételével kell megtervezni és végrehajtani. A fejlesztések jelentős része az egész Duna vízgyűjtőn befolyásolhatja a vizek állapotát így a fejlesztéseket a Régió országainak a Duna vízgyűjtőjére eső részén összehangoltan kell végezniük.
<p><i>Vízió/hatások/eredmények</i></p>	<p><i>Eredmények:</i> Jó gyakorlat kialakítása, kísérleti esettanulmányok; az ökológiai egyensúly helyreállítása; az ember és természet és a mezőgazdaság kapcsolatának tudatos fejlesztése; szárazság-, aszály-, árvíz-kockázat-, klíma- és környezettudatosság javulása. Az ökológiai szempontokat figyelembe vevő vízgazdálkodást és ennek keretében az ökológiai vízigények kielégítését prioritásként kezelő politika érvényesítése.</p> <p><i>Hatások:</i> A fenntartható, versenyképes, együttműködő és a vidék lakosság-megtartó-képességét célként szem előtt tartó mezőgazdaság kialakítása a közép- és alsó-Dunavölgyi országokban.</p>

EDRS – Magyarország II. hozzájárulás tervezete
2010. április. 30.

<i>A projekt költségigénye</i>	Még nem ismert.
<i>A megvalósítás időtartama</i>	együtműködési program kialakítása – 2011-2012 mintaprojektek előkészítése egységes megközelítés alapján – 2012-2014 cselekvési terv kidolgozása és megvalósítása a mintaprojektek keretében – 2014 után
<i>A projekt készültségi foka (engedélyek, tervek, indítás várható időtartama, kapcsolódás folyó beruházáshoz, stb.)</i>	
<i>Kapcsolódás más programokhoz</i>	VaHaVa program, Élővizeink Értékei Program, Nemzeti Éghajlatváltozási Program (NÉP)